

SMALL BUSINESS

ESSENTIAL TAX GUIDE

Follow us on

NYENDEDZI YA SARS YA NDEME YA MABINDU MATUKU

Nyendedzi iyi i vha netshedza mafhungo a ndeme nga Mabindu Matuku (SMMES) na vhuḡifhinduleli hao kha muthelo kha u ḡiḡwalisela muthelo, u humisa u na u badela Tshumelo ya Muthelo ya Afrika Tshipembe (SARS). Hezwi zwi katela mafhungo kha tshaka dzo fhambanaho dza, muthelo dzine vha tea u thela zwi tshi itwa nga tshikalo na vuvha ha bindu ḡavho.

Nga mulandu wa vhuḡifhinduleli vhunzhi ha mulayo na muthelo zwine zwa ḡi sendeka na tshaka dza mabindu dzo fhambanaho, musi vha saathu u thoma bindu ḡavho kha vha thome nga u nanga lushaka lwa bindu ḡine vha khou ḡoḡa u thoma.

Vhuḡifhinduleli ha muḡe wa bindu

Tsha u fhedzisela, vhaḡe vha mabindu vha na vhuḡifhinduleli ha u ḡadza na u badela SARS zwone nahone nga tshifhinga. Hezwi a zwi na ndavha uri vha na Muḡivhi wa zwa muthelo kana muḡwe muthu ane a khou tshimbidza mafhungo avho a zwa muthelo.

Mbadelo dza muthelo

Mbadelo dza muthelo dzi nga itwa nga u shumisa eFiling kana u rumela twii kha bannga. Mbadelo dzi tea u itwa nga tshifhinga u tinya nzwalelo na ndaḡiso. SARS a i tsha ḡo ḡanganedza mbadelo nga tsheke u nga murahu ha ḡwedzi wa Nyendavhusiku 2020.

U vhea rekhodo

U vhea rekhodo zwavhuḡi zwi vha thusa u ḡalutshedza mulevho (ḡdivhadzo ya tshiofisi) kha fomo ya mbuelo dza muthelo wavho arali SARS i na mbudziso nga mulevho u re kha mbuelo yavho. Kha vha vhlunge mabambiri a no fana na zwilipi zwa thengiso, tsumbathengo, dzirasithi, zwilipi zwa u diphositha tshelede banngani na maḡwe mabambiri ane a ḡo vha thusa u langa uri mafhungo avho a muthelo a vhe khwine na u vhona uri vha dzule vha tshi khou tevhedzela.

Tshaka dza bindu na vhuḁifhinduleli ha muthelo

Tshaka dza bindu	Mbuletshedzo (Vhu vha ha bindu)	Vhuḁifhinduleli ha muthelo
Bindu la Muimawoga	Li shuma kha fhethu huṭuku nahone li tshimbidzwa nga vhatu vho tou ḁi tholaho. Zwi katela mabindu a fomaḁa. A hu na zwine zwa ṭoḁea u ṁwalisa khamphani na Khomishini ya Khamphani na zwa Vhusiki (CIPC).	Kha vha ḁi ṁwalisela Muthelo wa Mbuelo nga Muthu nga muthu (PIT) nahone vha ite mulevho wavho wa mbuelo dza bindu la vho kha Fomo dza Mbuelo dza Muthelo nga Muthu nga muthu (ITR12). Hune vha tea u badela SARS, vha tea u zwi ita hu sa athu u swika ḁuvha la u fhedzisela lo sumbedziwaho kha Ngivhadzo ya Ngaganyo (ITA34) yavho.
Binduṭhangelwa	Vhatu vhavhili kana vhararu vbane vha vha na dzangalelo li no fana vbane vha ṭangelana u tshimbidza bindu. A hu na zwine zwa ṭoḁea u ṁwalisa khamphani na (CIPC). Mufaramukovhe muṁwe na muṁwe u ḁo badeliswa muthelo u ya nga mukovhe wavho kha bindu.	Kha vha ḁi ṁwalisele Muthelo wa Mbuelo nga Muthu nga muthu (PIT) nahone vha ite mulevho kha Fomo ya Mbuelo dza Muthelo nga Muthu nga muthu (ITR12). Hune vha tea u badela SARS, vha tea u zwi ita hu sa athu u swika ḁuvha la u fhedzisela lo sumbedziwaho kha Ngivhadzo ya Ngaganyo (ITA34) yavho.
Khamphani ya Phuraivethe/ Tshitshavha kana Nyangano	Bindu la fomaḁa line la fanela u ḁi ṁwalisa na CIPC nahone li vhe na nomboro ya u ḁi ṁwalisa. Khamphani i vha i sa dzhiwi i tshithu tshithihi na muṁwe wayo nahone muṁwe wayo u tea u humisa Fomo ya Mbuelo dza Muthelo nga Muthu nga muthu (ITR12).	» I mbo ḁi ḁiṁwalisa Muthelo wa Mbuelo dza Bindu (CIT) lwa othomethiki (na zwenezwo), musi hu tshi i ṁwaliswa bindu na CIPC na u ita mulevho wa CIT ṁwaha muṁwe na muṁwe kha ITR14 » U ḁiṁwalisela VAT- arali vha tshi swikelela ṭoḁea » U ḁiṁwalisela PAYE- arali vha tshi swikelela ṭoḁea na Mithelo Yo Khetheaho Ya Mabindu Maṭuku: Muthelo wa mbuelogutḁe, SBC kana ETI » U badela mithelo
Bindunyanganywa	Bindunyanganywa li thomiwa musi tshigwada tsha vhatu tshi re na madzangalelo a no fana vha tshi farisana u swikelela tshipikwa tsha ikonomi, matshilisano kana mvelele, u fana na tshikokofelala, zwavhulimi na zwiṁwe vho. Bindunyanganywa li fanela u ḁi ṁwalisa na CIPC	Kha vha sedze Khamphani ya Phuraivethe/ Tshitshavha kana Nyangano

Vha diñwalisa lini u itela muthelo?

Musi vho ñwalisa lwa tshiofisi khamphani yavho na Khomishini ya Khamphani na Zwa vhusiki (CIPC) ye kale ya vha tshi vhidzwa CIPRO kha www.cipc.org.za, SARS i ðo ita nomboro ndaedzi yavho ya Muthelo wa Mbuelo wa Khamphani (CIT) lwa othomethiki. Vha imeleli vha khamphani vha tea u ði ñwalisa kha eFiling u itela u khwinisa zwidodombedzwa na u badela SARS nga ñdila yo

leluwaho

Muthu o no Ði shuma/ Bindu ða Muimawoga kana vhatu vha re kha Binduþhanganelwa vha tea u ði ñwalisa Muthelo wa Mbuelo nga Muthu nga Muthu (PIT) twii na SARS nga kha SARS eFiling.

Vhuðifhinduleli havho ha muthelo

Vha nga vha vha tshi tou ði shuma kana vha ramabindu vha tea u ði ñwalisa na SARS, u humisa fomo dza muthelo na u badela mutheo wo teaho nga tshiffinga.

Ñdila yo leluwaho ya u amba na SARS

Vhunzhi ha vhuþumani havho na SARS vhu ðo itea nga kha inthanethe nga kha SARS eFiling. Arali vha tshi khou bindudza vho tou ði imisa nahone vha vha vha si na nomboro ndaedzi ya muthelo wa mbuelo, vha tea u ði ñwalisa u thoma sa mutheli kha eFiling na u ita phurofaili (mbonwasia) nahone vha ðo itelwa nomboro ndaedzi.

U ði ñwalisela eFiling

- » Kha vha dalele lubuvhisia lwa SARS kha www.sars.gov.za vha dovhe vha puþedze eFiling hu tevhela REGISTER NOW; kana
- » Arali vha khou bindudza sa Bindu ða Muimawoga kana Binduþhanganelwa- kha vha Dawuniþoude SARS MobiApp u bva kha Google Play Store (Android) kana App Store (tshishumiswa tsha Apple) vha puþedze 'REGISTER' .

Vha nga dovha vha lavhelesa vidio ya "How to register for eFiling" kha tshiþitshi tsha TV tsha SARS kha You Tube.

Musi zwidodombedzwa zwavho zwoþhe zwo no khwiniswa, nga maanþa zwa bannga, zwa vhuþumani na zwa vhaimeleli vha khamphani vha nga kona u ði ñwalisela miñwe mithelo sa VAT, PAYE, na zwiñwe kha eFiling, vha so ngo dalela davhi ða SARS.

Mithelo yo khetheaho ine ya tea u thelwa nga mabindu maṭuku

Hu na zwiṭṭuwedzi zwi re na tshivhalo zwi re hone kha mabindu maṭuku ane a swikelela ṭhōḁea sa Muthelo wa Mbueloguṭe (TOT), Muthelo wa Mbuelo dza Mabindu Maṭuku Nyandanywa (SBC) na Muthelo wa Tshiṭṭuwedzi zwa Vhatholi (ETI)

1. Muthelo wa Mbueloguṭe (TOT)

Muthelo wa Mbueloguṭe wo sedza kha u fhungudza na u leludza vhutevhedzi ha muthelo na muhwalu wa ndaulo kha mabindu maṭuku ane a vha na mbueloguṭe dza ṛwaha dza R1 Million kana dza fhasi.

Sisiteme ya Muthelo wa Mbueloguṭe ndi sisiteme ya muthelo nthihi nahone i khou ima vhuimoni ha Muthelo wa mbuelo, VAT, Muthelo wa Zwenezwo, Muthelo wa Mbuelo ya Masheleni na Muthelo wa Mikanzwo. Mabindu ane a swikelela ṭhōḁea a tea ita mulevho nahone a ḁo tea u badela muthelo muthihi(1) (nga nṅḁa ha VAT kana PAYE) nahone a ḁo thoma u badela musi mbueloguṭe dzao dza ṛwaha dzi tshi fhira R335 000

Khavha dzhiele nzhele:

Mabindu maṭuku ane o ḁi ṛwalisela Muthelo wa Mbueloguṭe a nga nanga u ḁi ṛwalisela vho na VAT.

2. Mabindu Maṭuku Nyandanywa (SBC)

Mabindu maṭuku ane a vha na mbueloguṭe dza ṛwaha dzi no swika R20 million a nga swikelela ṭhōḁea dza u badela Muthelo wa Mbuelo nga phimo dzo fhungudziwaho. Arali vha sumbedza uri vha bindu liṭuku kha Fomo ya Mbuelo ya Muthelo (ITR14), vha dovha hafhu vha vha tshi swikelela ṭhōḁea dzoṭhe, phimo yo fhungudziwaho i ḁo itwa lwa othomethikhi. A hu na ṭhōḁea ya u ita khumbelo ya u fhungudzwa phimo ngauri tshiimo tshavho tsha SBC tshi sedzuluswa nga u shumisa mafhungo a re kha ITR14 yavho.

Muthelonyingwa kha Mutengo (VAT)

Mabindu a re na mbadeloguṭe yo anganywaho kana ya vhukuma i no fhira R1 million a tea u ḁiṛwalisa na u badelisa VAT ya 15% kha ṅḁisedzo ya thundu kana tshumelo dzine dza tea u thela.

Khethekanyo dza u qinwalisela VAT

U qinwalisa ha khombekhombe	U qinwalisa nga u tou funa
Vha qo tea u qinwalisela VAT arali thengiso yavho i tshi fhira R1 million, kha minwedzi ya 12 kana arali vha tshi khou lavhelela uri thengiso yavho i qo fhira ayo masheleni vho sedza mbofho dza khonthiraka dzo nwaliwaho.	Vha nga qinwalisa nga u tou funa naho thengiso dzavho dzi fhasi ha R1 million. Hu qodea uri thengiso yo swikelelwaho i vhe yo fhira tshikalo tsha fhasisa tsha R50 000, kana i tshi nga fhira R50 000 kha minwedzi ya 12. U qinwalisela VAT vha tshi khou shumisa SARS eFiling zwi a tavanhanya nahone zwo leluwa.

Mbadelo dzo qin Sendekaho nga Muholo (PAYE)

Mutholi ane o qinwalisa kana ane a tea u qinwalisa na SARS u itela PAYE u qo tea u qinwalisa a dovha a badela Muthelo wa Mveledziso ya Vhukoni na mbadelo kha SARS dza Tshikwama tsha Ndindakhombo ya u fhelelwa nga Mushumo.

Kha vha vhone uri vha a qinwalisa na SARS kha maquvha a 21 a bindu nga murahu ha u vha mutholi, vha tuse PAYE na UIF u bva kha miholo nahone vha tea u i badela nwedzi muhwe na muhwe kha SARS. Mbadelo idzi dzi tea u itwa hu saathu u fhira maquvha a sumbe (7) musi nwedzi wo fhela. A hu badelwi PAYE arali miholo ya vhashumi i fhasi ha tshikalo.

Muthelo wa Zwenezwo

Khamphani dzothe dzi nwaliselwa Muthelo wa Zwenezwo lwa othomethikhi musi dzi tshi qinwalisela Muthelo wa Mbuelo wa Khamphani (CIT). Vhatheli vha re na mabindu matuku nahone vha wana mbuelo u bva kha bindu ili, nga nqda ha muholo vha tea u nwalisa Muthelo wa Zwenezwo. Vha tea u qadza na u humisa Mbadelo dza Mbuelo dza Muthelo wa Zwenezwo (IRP6) luvhili kha nwaaha vha badele mbadelo dza mbuelo dzine vha khou dzi anganyela.

U humisa u hu nga itwa kha SARS eFiling. Fhedzi arali vho qinwalisa kha Muthelo wa Mbueloqute a vho ngo tea u humisa IRP6.

Muthelo wa Mbuelo dza Bindu (CIT)

Khamphani dzi tea u ita mulevho wa mbuelo dzadzo nwaaha muhwe na muhwe nga u humisa Fomo ya Muthelo wa Mbuelo dza Bindu (ITR14) musi u qinwalisa havho ho no khunyelela. Mulevho uyu u tea u vha u si na vhukhakhi, wo sumbedza mbuelo dzothe na tshinyalelo u itela u thivhela ngaganyo nnnzhi kana thukhu. Kha nwaaha wa u sengulusa muthelo une wa khou fhela nga, kana nga murahu ha 31 Thafamuhwe 2023, phimo ya Muthelo wa Mbuelo wa Khamphani ndi 27% (kale wo vha u 28%).

Tshifhinga tsha u humisa Fomo ya Muthelo wa Mbuelo u ya nga lushaka lwa muthelo

Lushaka lwa muthelo	Ndila ya u humisa	Fomo ya muthelo	Mafhungo a ndeme
Fomo ya Muthelo wa Mbuelo dza Bindu (CIT)	Luthihi kha n̄waha u ya nga masheleni a khamphani mafheloni a n̄waha wa muvhalelano	ITR14	Khamphani i na miñwedzi ya 12 u humisa ITR14 nga murahu ha mafheloni a n̄waha wa muvhalelano o sumbedzwa kha t̄hanziela ya u n̄walisa khamphani u bva kha CIPC
Muthelo wa Mbuelo nga Muthu nga muthu (wa vhathu vhane vha tou d̄i shuma)	Luthihi kha n̄waha sa zwe zwa d̄ivhadzwa nga SSRS nga khalañwaha ya u humisa muthelo.	ITR12	Bindu la Muimawoga, u d̄i shuma na vhathu vha re kha bindu t̄hanganelwa vha tea u ita mulevho wa mbuelo dza bindu la vho kha fomo ya muthelo wa mbuelo nga muthu nga muthu.
VAT	Miñwedzini mivhili miñwe na miñwe hu saathu u swika dzi 25	VAT201	Tshifhinga itshi tshi d̄o ñetshedzwa musi hu tshi n̄waliswa bindu nahone dziñwe khamphani dzi nga lavhelelwa u humisa n̄wedzi muñwe na muñwe
PAYE	N̄wedzi muñwe na muñwe nga dzi 7 kana hu saathu u swika dzi 7	EMP201	U humisa hu vala maḍuvhani a sumbe (7) nga murahu ha n̄wedzi we muthelo wa t̄uswa ngawo kha mushumi.
Muthelo wa Zwenezwo	Luvhili kha n̄waha	IRP6	Wa khamphani: U humisa ha u thoma hu vala kha n̄wedzi wa vhurathi (6) u bva d̄uvha la n̄waha wa muvhalelano. U humisa lwa vuvhili hu vala mafheloni a n̄waha wa muvhalelano. Wa muthu nga muthu: U humisa ha u thoma hu vala nga dzi 30 dza T̄hangule ngeno u humisa lwa vuvhili hu tshi vala nga dzi 28/9 dza Luhuhi n̄waha muñwe na muñwe.

Lushaka lwa muthelo	Nqila ya u humisa	Fomo ya muthelo	Mafhungo a ndeme
Muthelo wa Mbuel-ogufe	Luthihi kha nwaha	TT03	U humisa fomo dza Muthelo wa Mbuelogufe zwi itwa luthihi kha nwaha u ya nga masheleni a khamphani mafheloni a nwaha wa muvhalelano kana u humisa fomo dza muthelo wa mbuelo wa nwaha vhukati ha dzi 1 dza Fulwana na dzi 31 dza Phando dza nwaha u tevhelaho muthu nga muthu.
U anḡanya zwa vhashumi	Mafheloni a Tshimedzi na Shundunthule	EMP501	U humisa lwa u thoma hu vala mafheloni a nwedzi wa Tshimedzi ngeno u humisa lwa u fhedzisela hu tshi vala mafheloni a nwedzi wa Shundunthule.

DISCLAIMER: The information contained in this leaflet is intended as guidance only and is not considered to be a legal reference, nor is it a binding ruling. The information does not take the place of legislation and readers who are in doubt regarding any aspect of the information displayed in the leaflet should refer to the relevant legislation, or seek a formal opinion from a suitably qualified individual.

U wana mafhungo manzhi vha nga –

- » Dalela siaṭari ḽa Mabindu Maṭuku kha lubuvhisia lwa SARS kha www.sars.gov.za.
- » Founela Senthara ya Ṭhingo ya SARS kha 0800 00 7277
- » U humbela tshikhala kha davhi ḽa SARS khia sisiteme ya u buka nga inthanethe kha www.sars.gov.za
- » Arali vha tshi khou founa vha mashangodavha, ndi kha +27 11 602 2093 (vhukati ha 8am na 4pm tshifhinga tsha Afurika Tshipembe fhedzi)

Contact Us

e-Contact

Visit the Small Business
page on the SARS website
www.sars.gov.za

Book an appointment on
www.sars.gov.za

Phone

SARS Contact Centre
0800 007277

If calling from abroad,
on +27 11 602 2093
(only between 8am and
4pm South African time).

SCAN ME

Follow us on

2020